

УПАС Вх. № 421/23. 08.2018г.

СТАНОВИЩЕ

За дисертационен труд „Специализирана SPA&WELLNESS система в естетичната дерматология при луксозния туризъм“

Автор: НЕВЕНКА ПАНОВСКА

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност 7.5. Здравни грижи. Wellness промоция на здравето.

Научен ръководител: Проф. д-р Иван Мазнев

София, 2018

Становището е ограничено само върху дисертационния труд, тъй като не ми е предоставена цялостната документация по кандидатурата на д-р Пановска.

Материалът на дисертацията е представен в обем на 115 страници, разпределен в 3 раздела плюс Изводи, Приноси, Библиография и Приложения.

Първият раздел – Литературен обзор – е твърде обширен (44% от общия обем на дисертацията) и обхваща компетентен научен анализ на съвременните познания по темата на дисертационния труд на базата на 202 литературни източника и собствени разбирания в областта на SPA&WELLNESS практиките и естетичната дерматология, техните методи и средства за въздействие върху кожата на човека за забавяне на процесите на стареене и подобряване на естетическия облик. Подробно е описан морфологичният и функционален строеж на кожата, както и микроструктурите върху които са насочени въздействията на процедурите, обект на изследванията от дисертанта. Обосновани са методите на въздействие за увеличаване на синтеза и структурата на колаген и повишаване метаболитната активност на дермалните фибробласти. Интересно е, че тези подобрения в структурата на кожата могат да се регистрират неинвазивно със съвременна високотехнологична апаратура за проследяване на въздействията за забавяне на естественото или преждевременното стареене на кожата. Разделът е структуриран добре, илюстриран разбираемо и дава добра основа за преход към съставяне на работна (научна) хипотеза. За съжаление, формулираните научни хипотези под № 1 и 2 звучат по-скоро като въпроси, поставени пред изследването, отколкото като хипотези. Последващият текст определя очакваните резултати, но не формулира работна хипотеза.

Втори раздел: Собствени проучвания. Целта и задачите на проучването са формулирани точно и ясно. Въпреки не много сложната постановка на изследването, събирането на емпиричните данни е отнело 3 години и още 5 години до окончателното завършване на дисертационния труд. Изследваният

контингент от 60 жени е подбран на доброволен принцип, но не е изяснено дали подборът е на случаен принцип (след изключващите критерии) или жените са подбрани по предпочитания от дисертанта. Методологията на изследването има 4 компонента: 1.Диагностика на кожата. Опира се на получаване на подробни данни за състоянието на кожата на лицето с апарат за автоматична диагностика на кожата A-ONE, чрез който са измерват параметрите: влажност, еластичност, бръчки, пигментация, себум, пори, релеф на кожата и др. 2. Анкетно проучване за оценка на удовлетвореността на клиентките от приложения естетичен SPA&Wellness ритуал. 3. Методика на приложения естетичен SPA&Wellness ритуал с термоапликация на кожата на тялото с парафанго и криоапликация на лицето. 4. Статистически анализ. Методологията и дизайна на проучването са описани подробно и прецизно съответно на поставените задачи и са в научно осъществим порядък.

Трети раздел: Анализ на получените резултати. Адекватната статистическа обработка показва положителен здравен, естетически и wellness ефект от приложените процедури. Резултатите се сравняват в зависимост от възрастта на пациентите, разделени в 3 възрастови групи, като освен сравненията преди и след приложените въздействия на SPA&Wellness ритуала, са направени сравнения според стандартите за отделните възрастови групи. И в трите изследвани показатели (влажност, бръчки и еластичност на кожата на лицето) се установяват положителни промени с голяма статистическа достоверност. Установено е, че състоянието на кожата преди приложените въздействия е под заложените възрастови стандарти и за трите възрастови групи, като след едномесечните въздействия състоянието на кожата при най-младите жени надхвърля стандарта, средната възраст достига стандарта, а при най-възрастните жени остава с подобрение, но под стандарта. Графичното представяне на резултатите е много добро и информативно. Тук трябва да се отбележи един интересен резултат, какъвто аз лично не съм срещал в нито едно научно изследване. В Приложение № 3 е дадена таблица с резултатите, получени от апарата за автоматична

диагностика на кожата A-ONE Basic преди и след приложените процедури. При изследване на 60 жени по 3 показателя (влажност, бръчки и еластичност) след приложените процедури, общо 180 резултата, всичките до един показват еднозначно подобрение, няма нито един без промени или с намалена значимост.

В последващото обсъждане д-р Пановска обяснява възможните механизми на реакция на кожните структури на органно и клетъчно ниво и намира потвърждение в изследванията на други автори.

Анкетното проучване е съставено и проведено много добре и дава интересни резултати характеризиращи начина на здравословен живот на пациентките, техните знания и отношение към SPA&Wellness ритуалите и тяхната удовлетвореност от едномесечните процедури в Центъра за интензивна рехабилитация, физиотерапия, хиропрактика, козметика на лице и тяло „Джамбазовски“, хотел „Амбасадор“, Скопие, Р. Македония.

Направените изводи напълно отразяват резултатите от направените изследвания и тяхното приложение в практиката. Формулировката на изводите, обаче, би трябвало да съответства на поставените задачи.

За оценка на приносите считам че имат думата рецензентите.

В заключение преценявам, че представеният дисертационен труд е с научно-приложен характер и отговаря на изискванията за присъждане на образователна и научна степен Доктор на Невенка Пановска.

Представил: Доц. д-р Ганчо Матеев, член на научното жури.

София, 29.07.2018 г.

Чл. 2 ЗЗЛД
